

og hvorledes Stattebevillingsretten var den røde Traad, der gik gennem det Hele. Var det nu en ond Drøm denne, at vi 1849 fik Folkfriheden? I alt Fald var det i en lang Arrække en behagelig Drøm for Mange. Der var virkelig Livsglæde hos den store Del af Folket ved den Frihed, som da oprettedes; og den bar Folket gennem mange Sorger og Plager, som maatte ellers aldrig vilde være endte saale des. Hvor stærkt end Partierne stode mod hinanden, navnlig det nationalliberale Parti og Demokratiet, som væsentlig stod i Mindretal dengang, saa vare de aldrig uenige om dette: Grundloven have vi, Stattebevillingsretten skulde holdes i Agt og i Væ. Det var Grændsen, udenfor hvilken hæderlige Mænd ikke kunde gaa. Da man forsøgte noget Andet 1853—54, da var den nuværende Conseilspræsident selv med til at anklage Ministrene. Han mente, at det ikke var formaalstjenligt at gaa med paa alle Punkter, men han fandt, at paa de Punkter navnlig, hvor Ministrene havde taget Bevillinger, som Folkethinget havde nægtet; skulde de angribes. Det er længe siden; som man ældes, siger man, saa — ja —. Men baade Høire og Venstre vare enige om at rette deres stærke Angreb imod et Ministerium, som troede af europæiske Hensyn at kunne gaa udenfor den Grændse, Grundloven har sat, udenfor Rettens Grændse. Man fik ved Fællesforfatningen en noget friere Bevægelse, end man havde efter Sunigrundloven. Man fik en Bestemmelse om, at i paatommende Tilfælde kunde Kongen, naar Rigsraadet ikke var samlet, afholde ikke bevilgede Udgifter, der da skulde forelægges det følgende Rigsraad. Man fik det optaget i begge Fællesforfatningerne af 1855 og 1863, uagtet man havde den nu saa at sige berømte § 25 ogsaa i disse Forfatninger. Man vilde ogsaa have denne for Regjeringsmagten bekvemme Paragraf ind i den nuværende Grundlov tilligemed flere andre for Bevillingsmyndigheden stækkende Bestemmelser. De faldt imidlertid Allesammen, og den Grundlov, der blev underskrevet den 28de Juli 1866, er jo ganske den samme med Hensyn til Bevillingsretten, Rjernepunktet, som Sunigrundloven, der er slet ingen Forandring. Det er først, efter at den nuværende Regjering er kommen til Roret, at vi have faaet den nye Grundlov. Thi at det er en ny Grundlov, hvorefter den høie Regjering handler, om den end forestiller os, at det er den gamle — det burde der vel ikke være mange Menneker her i Landet, der nære Tvivl om; jeg nærer ikke denne Tvivl. Enhver, der forstaar at læse, vil ikke synes jeg, kunne være i Tvivl.

Enhver, der har oplevet hele den Bevægelse, alle de Forhandlinger, der førte til denne Grundlov, til disse Grundlovsbestemmelser og til, at Angrebene paa dem affloges, og endelig Enhver, der vil spørge sig selv, om det er en Sandhed, at vi have en fri Forfatning med det nuværende Ministeriums Grundlov, maa nødvendigvis komme til den Slutning, at det Hele, man fra 1849, ja, lige fra 30erne har arbejdet paa, er absolut Vogn, hvis dette System er overensstemmende med Grundloven, med den bestaaende Grundlov. Thi hvad er Systemet? Hvorfor skal det ikke siges her? Hvad er Systemet? Systemet er det, at Kongen vælger sine Ministre, og saalænge de have Kongens Tillid, kunne de blive og gøre, hvad de ville, hvad de finde nødvendigt. Det er Systemet. Hvad Forskjel er der paa det System og paa det, vi havde før 1849? Ja, der er den Forskjel, at før 1849 var det lovligt, da saagde Kongeloven det, men nu er det ulovligt, thi nu siger Grundloven det Modsatte. Hvad siger Grundloven da? Den siger: Kongen udnævner og afskediger sine Ministre, naturligvis under Ansvar af den Minister, der parafserer; men det Samme siger Grundloven jo ogsaa paa andre Punkter. Den siger, at Kongen udnævner og afskediger ogsaa andre Embedsmænd, men Forudsætningen for alle disse Udnævnelser er jo, at Embedsmændene due til deres Embeder, og Forudsætningen for Afskedigelserne er, at de skulle gaa, naar de ikke due. Dette gjælder for Ministrene som de høieste Embedsmænd, fuldt saavel, som det gjælder for de andre Embedsmænd. Nu paastaar jeg, at de Ministre, der ikke kunne regjere med Grundloven — de kunne være saa udmærkede Mænd, de ville ellers, de kunne være Engle paa alle andre Omraader — due ikke til deres Embeder, due ikke til at være Ministre. Derfor er det Grundlovens Forudsætning, at Ministrene ikke ere det Bestaaende i vort Statsmaskineri, som de nu synes at være; nu er det Ministrene, der ere det Bestaaende, Grundloven og Rigsdagen det Vigende. Men Ministrene maa have ei blot Kongens Udnævnelse, men ogsaa Folkets Tillid. Denne Tillid kan være meget tynd, men saa meget af denne Tillid skulde de dog have og aarlig have fornøet, at de kunne faa en Finantslov hvert Aar. De Ministre, der mene at kunne gaa udenfor denne Regel og sætte sig selv og deres egen personlige Stilling som Ministre høiere end Bevarelsen af Grundloven, saa at de, naar de staa paa dette Alternativ, enten at sidde paa ulovlige Bevillinger eller at gaa deres Vej, vælge det første, ere efter min Mening